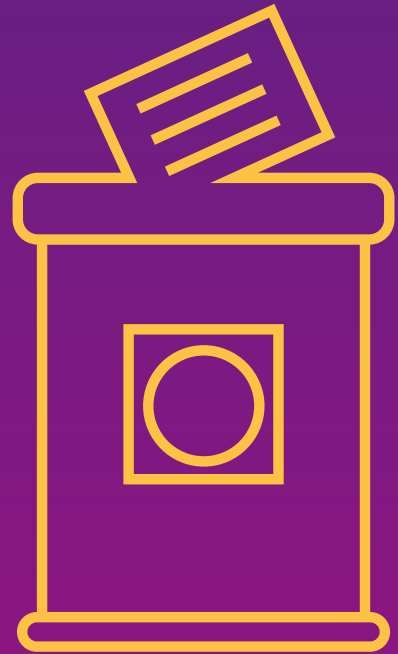

#6

Lesbrief #03 / Aflevering 6 Timmyland
De verkiezingen

WERKVORMEN
BIJ AFLEVERING #6

- **Richt je eigen politieke partij op**
- **Wie wordt klassenhoofd?**

ProDeimos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Richt je eigen politieke partij op

Omschrijving

Verdeel de leerlingen in groepjes van vier. Ieder groepje richt een politieke partij op. Elke partij mag zes standpunten kiezen. Vijf standpunten kiezen ze uit een set met kaartjes, 1 standpunt mogen ze zelf verzinnen. Daarna verzinnen ze een partijnaam. Twee groepjes gaan met elkaar in overleg om een coalitie te vormen.

LEERDOEL

- De leerlingen leren hoe een politieke partij werkt.
- De leerlingen leren hoe politieke onderhandelingen gaan.

DUUR

60 minuten

BENODIGD MATERIAAL

- Voor ieder groepje een set kaartjes
- Voor ieder groepje een groot vel papier
- Stiften

KERNDOEL

Uitgaand van de SLO-lijst van kerndoelen voor burgerschap voor het PO sluit deze les aan bij:

- Kerndoel 36 PO (Oriëntatie op jezelf en de wereld): De leerlingen leren de hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger kennen. De leerlingen denken na over de volksvertegenwoordiging.

INHOUDSLIJN

Dit sluit aan bij Inhoudslijn PO (Oriëntatie op jezelf en de wereld) > De samenleving > De organisatie van de samenleving (fase 3):

- Inzicht krijgen in (het functioneren van) de parlementaire democratie in Nederland (staatsinrichting)
- Onderzoeken van indeling en werkwijze van openbaar bestuur op landelijk niveau.

De werkvorm stap voor stap

- 1 Bespreek de aflevering. Aan het einde van de serie zit Tim in bad, terwijl er buiten rellen uitbreken. Hoe vonden de leerlingen dit einde? Zouden ze zelf in Timmyland willen wonen? Zou dit in het echt ook voor kunnen komen?
- 2 In Timmyland kon je alleen maar stemmen op een nieuwe leider. In Nederland stemmen we op partijen. Elke partij heeft andere plannen voor het land. Vertel de leerlingen dat ze in groepjes van vier een politieke partij gaan oprichten. Het oprichten van de partij bestaat uit vijf onderdelen:
 1. Eerst kiezen de leerlingen vijf standpunten uit de stapel met kaartjes.
 2. Vervolgens bedenken ze zelf nog één standpunt.
 3. Daarna bedenken ze een naam voor hun partij.
 4. De naam en de standpunten schrijven ze op het papier.
 5. Daarna presenteren ze in 1 minuut hun partij.
- 3 Geef de leerlingen 20 minuten de tijd om de partij op te richten en een partijlogo te maken. In iedere partij wordt een woordvoerder gekozen. De woordvoerders presenteren straks hun partij aan de rest van de klas. Elke presentatie mag één minuut duren.
- 4 Laat de groepjes hun partij aan de klas presenteren.

Tip

Derde Kamer

In de website en het lespakket van de Derde Kamer wordt uitgelegd hoe de landelijke politiek werkt. Met speciale aandacht voor eerlijke verkiezingen. De les start met een film waarin Bobby uitzoekt hoe eerlijke verkiezingen werken.

> [Derde Kamer](#)

Richt je eigen politieke partij op (vervolg)

- 5** Koppel twee willekeurige groepjes aan elkaar. Leg uit dat regeren samenwerken is en dat je vaak compromissen moet sluiten en soms water bij de wijn moet doen. De partijen moeten nu dus met een andere partij in gesprek. De twee partijen moeten 3 standpunten kiezen waar ze beide achter staan. Welke standpunten willen ze behouden en welke standpunten zijn ze bereid om los te laten? Ze krijgen daar 5 minuten voor. Bij een ongelijk aantal partijen: koppel in één geval drie partijen aan elkaar. Deze drie partijen onderhandelen met elkaar en ze mogen 4 standpunten kiezen. Het is niet erg als de leerlingen er niet uit komen.
- 6** Daarna kiezen de twee groepjes een slogan voor hun kabinet. Dat is een zin die samenvat wat zij belangrijk vinden. Bijvoorbeeld: Iedereen doet mee, of: Wij zijn voor een sportief Nederland. Ze krijgen daar 2 minuten voor.
- 7** Bespreek aansluitend klassikaal alle samenwerkingen en hun slogan. Wat hebben de leerlingen gekozen? Moest er veel water bij de wijn worden gedaan? Of waren standpunten vaak wel hetzelfde?
- 8** Vraag aan de partijen hoeveel standpunten 'vrijheid', 'gelijkheid', 'gelijkwaardigheid' ze hebben. Zijn er grote verschillen tussen de partijen? Dit zijn de basiswaarden van onze democratie. Waarden zijn zaken die je belangrijk vindt, maar die je niet kunt vastpakken. Ze eindigen vaak op 'heid' (zoals beleefdheid, saamhorigheid, helderheid). De drie waarden 'vrijheid', 'gelijkheid' en 'solidariteit' zijn heel belangrijk in een democratie. Vraag aan de leerlingen: waarom denk je dat deze drie waarden zo belangrijk zijn?
- **Vrijheid**
Je mag stemmen op wie je wil.
Je mag je mening geven.
 - **Gelijkheid**
Alle stemmen tellen even zwaar mee.
Niemand staat boven de wet.
 - **Solidariteit**
We zijn saamhorig en we helpen elkaar.

Vraag aan de leerlingen: zijn er ook waarden/ kaartjes die niemand heeft gekozen? Waarom?

Wie wordt klassenhoofd?

Omschrijving

Je kunt op allerlei manieren verkiezingen houden. In elk democratisch landen gaan de verkiezingen dan ook net een beetje anders dan in andere landen. De leerlingen gaan ervaren welke vormen van verkiezingen er zijn en wat voor gevolgen die hebben.

LEERDOELEN

- De leerlingen maken kennis met verschillende vormen van verkiezingen.
- De leerlingen ervaren de voor- en nadelen van de verschillende vormen van verkiezingen.

DUUR

Ca. 50 minuten

Afhankelijk of je alle onderdelen doet.

BENODIGD MATERIAAL

Stembiljetten voor alle leerlingen.

KERNDOEL

Uitgaand van de SLO-lijst van kerndoelen voor burgerschap voor het PO sluit deze les aan bij:

- Kerndoel 36 PO (Oriëntatie op jezelf en de wereld): De leerlingen leren de hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger kennen. De leerlingen denken na over de volksvertegenwoordiging.

INHOUDSLIJN

Dit sluit aan bij Inhoudslijn PO (Oriëntatie op jezelf en de wereld) > De samenleving > De organisatie van de samenleving (fase 3):

- Inzicht krijgen in (het functioneren van) de parlementaire democratie in Nederland (staatsinrichting)
- Onderzoeken van indeling en werkwijze van openbaar bestuur op landelijk niveau.

De werkvorm stap voor stap

1 Introductie

In Timmyland kon je kiezen wie de leider zou worden door te stemmen op een van de Timmen. Maar er zijn ook allerlei andere manieren om te stemmen.

Leg uit aan de klas dat er vandaag iets bijzonders gaat gebeuren. Iemand uit de klas mag voor één dag klassenhoofd worden. Diegene mag die dag beslissen welke muziek er wordt gedraaid tijdens het zelfstandig werken en wat voor gymles er wordt gedaan (je mag ook iets anders verzinnen). Maar hoe kun je het beste beslissen wie dat wordt? In Nederland kun je bij verkiezingen stemmen op personen die lid zijn van een politieke partij. Maar er zijn verschillende manieren waarop je kunt kiezen. Elke manier heeft voor- en nadelen. Wat vinden jullie de beste manier? Dat gaan jullie vandaag ontdekken.

2 Loten

- Vertel dat je om een beslissing te nemen helemaal niet per se hoeft te stemmen. Je kunt ook een besluit nemen door te loten.

Tip

Derde Kamer

In de website en het lespakket van de Derde Kamer wordt uitgelegd hoe de landelijke politiek werkt. Met speciale aandacht voor eerlijke verkiezingen. De les start met een film waarin Bobby uitzoekt hoe eerlijke verkiezingen werken.

> [Derde Kamer](#)

Wie wordt klassenhoofd? (vervolg)

- Laat de kandidaten zich presenteren door in 1 minuut uit te leggen wat zij gaan doen als ze klassenhoofd zijn.
- Schrijf de namen van kandidaten elk op een briefje, vouw deze op en doe deze ergens in.
- Laat iemand uit de klas één briefje pakken en de naam voorlezen. Deze persoon is het nieuwe Klassenhoofd.

Nabespreking

Besprek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen goed aan deze manier van beslissen?
Het gaat snel. Het is eerlijk, omdat iedereen evenveel kans heeft. Ook minder populaire leerlingen kunnen winnen. Daarnaast zijn er geen scheve ogen, want het lot bepaalt wie er wint.
- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?
Misschien wint een leerling die niet luistert naar wat de rest van de klas wil, maar alleen zijn/haar eigen mening wil doordrijven.

Verdieping

Vertel dat er 2000 jaar geleden in Athene voor sommige politieke functies werd geloot onder de (mannelijke) bevolking om te bepalen wie het moest gaan doen. Zo maakte iedereen (behalve dan de vrouwen en de slaven) evenveel kans. Ook nu zijn er mensen die voorstellen dat we de gemeenteraadsleden en de Tweede Kamerleden moeten kiezen door loting onder de bevolking. Elke Nederlander van boven de 18 heeft dan evenveel kans om volksvertegenwoordiger te worden. Wat vindt de klas van dat idee? Wat zijn de voordelen? En de nadelen?

3 Stemmen op een persoon in één ronde

- Vertel dat als niet iedereen het met elkaar eens is, je een beslissing kunt nemen door te stemmen. Dat is de eerste manier waarop de leerlingen nu iemand gaan kiezen.
- Vertel dat de leerlingen die klassenvertegenwoordiger willen worden zich bij jou kunnen opgeven.
- Laat de kandidaten zich presenteren aan de klas door middel van een pitch van 1 minuut.
- Zorg ervoor dat alle leerlingen een stembriefje krijgen.
- Laat alle leerlingen stemmen. Geef aan dat je niet op jezelf mag stemmen.
- Tel de stemmen en laat weten wie bij deze vorm van beslissen gewonnen heeft.

Nabespreking

Besprek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen goed aan deze manier van beslissen?
Eén van de voordelen van stemmen is dat de meeste stemmen gelden. De leerling die wordt gekozen is degene die de meeste leerlingen als klassenvertegenwoordiger willen.
- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?
Een nadeel kan zijn dat het alleen maar een populariteitswedstrijd wordt. Of dat een leerling met slechts enkele stemmen toch de winnaar is.

Verdieping

Vertel dat het Britse Lagerhuis (dat is 'Tweede Kamer' van Groot-Brittannië) op deze manier gekozen wordt. Het land is verdeeld in districten (kleinere gebieden). De kandidaat die de meeste stemmen krijgt in zijn/haar district wint en krijgt een plek in het Lagerhuis. Het maakt niet uit of die persoon echt een meerderheid van alle stemmen krijgt. Stel je voor dat de Nederlandse Tweede Kamer ook op deze manier gekozen wordt. Wat vindt de klas van dat idee? Wat zijn de voordelen? En de nadelen?

4 Stemmen in twee rondes

- Vertel dat jullie nog een keer gaan stemmen. Laat de kandidaten eventueel weer een pitch van 1 minuut geven en deel nieuwe stembriefjes uit.
- Leg uit dat er niet één, maar twee keer gestemd wordt. Na de eerste keer stemmen gaan jullie kijken welke twee kandidaten de meeste stemmen hebben gekregen. Bij de tweede stemming kunnen de leerlingen kiezen tussen deze twee overgebleven kandidaten. Als printen te lastig is kun je in de tweede ronde de leerlingen de naam van hun keuze op een briefje laten schrijven.
- Voer de verkiezingen uit, maar laat de twee kandidaten die in ronde één de meeste stemmen hebben gekregen nog kort proberen de klas over te halen om op hen te stemmen.
- Tel de stemmen en laat weten wie bij deze vorm van beslissen gewonnen heeft.

Nabespreking

Besprek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen goed aan deze manier van beslissen?
Een van de voordelen van stemmen in twee rondes is dat de klassenvertegenwoordiger echt de meerderheid van de stemmen heeft gekregen.

Wie wordt klassenhoofd? (vervolg)

- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?
Een nadeel kan zijn dat het nog meer een populariteitswedstrijd wordt.

Verdieping

Vertel dat de Franse president op deze manier gekozen wordt. De twee presidentskandidaten die de meeste stemmen krijgen in de eerste ronde, nemen het tegen elkaar op in de tweede ronde. Stel je voor dat Nederland een gekozen minister-president krijgt. Zou die dan op deze manier gekozen moeten worden? Wat vindt de klas van dat idee? Wat zijn de voordelen? En de nadelen?

5 Stemmen op partijen (Optioneel)

- Vertel dat de klas tot nu toe vooral veel op kandidaten heeft gestemd. Bij de volgende manier van stemmen wordt dit anders.
- Verdeel de klas willekeurig in groepjes van ongeveer 4 leerlingen en zorg dat de groepjes voldoende divers zijn.
- Laat de leerlingen in deze groepjes een verkiezingsprogramma maken. Om tijd te sparen kiezen ze voor een van de voorstellen van stap 4.
- Laat de groepjes hun verkiezingsprogramma in 1 of 2 minuten presenteren aan de klas.
- Houd weer verkiezingen, waarbij iedere leerling individueel mag stemmen op het groepje met het beste programma. Leerlingen mogen niet op hun eigen groepje stemmen.
- De leerlingen uit het winnende groepje beslissen welke leerling uiteindelijk uit het groepje het klassenhoofd wordt.

Nabespreking

Bespreek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen goed aan deze manier van beslissen?
Een voordeel van een partij oprichten is dat iedereen in je partij mag meepraten. Doordat je weet wat de ander belangrijk vindt, kun je compromissen sluiten. Zulke compromissen kun je niet sluiten als je alleen maar stemt, omdat je je dan niet verdiept in wat de ander belangrijk vindt. Een ander voordeel kan zijn dat er meer gekeken wordt naar de plannen en minder naar de leerlingen. Het gaat dus meer om de inhoud en minder om populariteit.
- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?
Een nadeel kan zijn dat de meest dominante persoon in de partij, of degene die heel makkelijk praat, vaak zijn/haar zin krijgt. En dat het lang

kan duren voor er een besluit genomen wordt. Zo duren vergaderingen in de politiek vaak erg lang. Een ander nadeel kan zijn dat leerlingen het wel eens zijn met de plannen van een groepje, maar geen vertrouwen hebben in de persoon die uiteindelijk de klassenvertegenwoordiger wordt.

Verdieping

In Nederland kan je niet in je eentje op een kieslijst staan. Je moet hiervoor een partij oprichten. De politieke partijen bepalen wie er op welke plek op de kieslijst komt.

6 Alleen meisjes mogen stemmen

Wat zou er gebeuren als er alleen meisjes mochten stemmen voor deze verkiezingen in jullie klas? Alleen meisjes krijgen een stembiljet. Jongens mogen niet stemmen. Let op! Jongens mogen ook niet gekozen worden. Alle jongens worden geschrapt van het verkiezingsbiljet.

Nabespreking

Bespreek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?
Een nadeel is dat de helft van de klas niet mag stemmen en niet gekozen kan worden. Ze kunnen daardoor ook niet meepraten over belangrijke beslissingen.

Verdieping

Nederlandse vrouwen hebben pas sinds 1919 kiesrecht. Dat is nog maar iets meer dan 100 jaar geleden. Daarvoor mochten vrouwen niet stemmen en ook niet gekozen worden. In de 19e eeuw mochten zelfs alleen rijke mannen stemmen. Gelukkig is dat nu niet meer zo. Elke Nederlander van boven de 18 jaar mag nu stemmen voor de Tweede Kamerverkiezingen. In Zwitserland hebben vrouwen pas sinds 1971 stemrecht en in Saoedi-Arabië kregen vrouwen pas in 2015 stemrecht. In Jemen zit er zelfs geen enkele vrouw in het parlement.

7 Volksraadpleging

Het nieuwe klassenhoofd stelt de muziek voor die gespeeld wordt en stelt voor waar de gymles over gaat. Als meer dan 3 leerlingen het hier niet mee eens zijn, mag de klas stemmen over het voorstel van het klassenhoofd. Is een meerderheid tegen het voorstel? Dan is het voorstel afgewezen. Maar dan mag het klassenhoofd wel een nieuw voorstel doen. Ook daar mag over gestemd worden.

Wie wordt klassenhoofd? (vervolg)

Verdieping

Dit is net als in Zwitserland. Want in Zwitserland ben je er nog niet als je gekozen bent. Als 100.000 mensen het willen dan mogen de Zwitsers stemmen over een nieuwe wet van het kabinet. Wil de meerderheid de wet niet, dan gaat de wet niet door. Zo stemde een meerderheid van de Zwitsers tegen een voorstel om het moeilijker te maken voor burgers uit de EU om in Zwitserland te komen wonen.

Nabespreking

Bespreek de volgende vragen met de klas:

- Wat vinden de leerlingen goed aan deze manier?

Het is goed dat het klassenhoofd niet zomaar iets kan doen waar een meerderheid tegen is. En dat het klassenhoofd dus rekening moet houden met de mening van de klas. Een klassenhoofd dat alleen zijn eigen zin wil doordrijven wordt bij dit systeem dus vanzelf tegengehouden.
- Wat vinden de leerlingen niet goed aan deze manier?

Een nadeel is dat het lang kan duren, want een nieuwe stemming kost tijd. Het klassenhoofd moet veel overleggen en heeft veel minder macht.

8 Reflectie

Bespreek de verschillende vormen van verkiezingen na met de klas.

Wat vonden ze een leuke vorm? Welke uitslag verraste hun het meest? Welke zouden ze het liefst gebruiken? Welke vonden ze niet fijn?

